

NASILJE NAD ŽENAMA - KAKO PRIJAVITI, ZAŠTITITI I POMOĆI U OKVIRU MULTISEKTORSKE SARADNJE

*Jasmina Krštenić, javni tužilac*³²⁴

*Zorica Odavić, life coach i logoterapeut u superviziji*³²⁵

Apstrakt: U modernom dobu prepunom izazova žena koja je preuzela na sebe bezbroj zadataka na poslu i u porodici, na žalost, dobija i neželjenu ulogu žrtve nasilja. Nasilje često doživljava od člana porodice ili emotivnog partnera, sadašnjeg, bivšeg, nevažno. Važno je da prijavi šta joj je učinjeno kako bi se pokrenuo institucionalni sistem zaštite i svakoj ženi odmah pružila adekvatna zaštita i svrsishodna pomoć. Značaj razumevanja svakog slučaja nasilja i složenosti i težine položaja svake žene koja je u trenutku, iznenada i nerazumevajući razloge nasilnika postala žrtva jeste primarni cilj policijskog službenika, javnog tužioca, socijalnog radnika. Svi oni preduzimaju mere iz svoje zakonske nadležnosti. Preduzimaju ih blagovremeno i adekvatno situaciji i ugroženoj ženi. Dodatna komponenta u postupku izlaska iz kruga nasilja jeste, uslovno rečeno, moderna tehnika lekovitog koučinga. Žrtva nasilja treba da dobije razumevanje i podršku, a pre toga treba da stekne poverenje u osobu koja joj pruža pomoć kako bi bila otvorena za saradnju i pomoć. Kroz lekoviti koučing može se pomoći žrtvi da unapredi komunikaciju, da postane asertivnija, kako da prepozna zdrave i nezdrave emocije, šta može da uradi na razvoju svoje ličnosti. Bol mora da se preboli da bismo nastavili da živimo u zdravlju. Um i telo su jedno i nemoguće ih je razdvojiti. Lekoviti koučing pomaže u jačanju i tela i duha. Sadejstvo i sinergijsko delovanje svih pobrojanih stručnjaka pomoći će da žena bude osnažena da izađe iz ugrožavajuće sredine i prihvati pomoć i zaštitu koji su joj pruženi i koji joj se nude. Samospoznaja svog novodobijenog i neželjenog statusa ne sme da deluje obeshrabrujuće, jer sistem može i mora ženi da pomogne.

Ključne reči: žena, žrtva, prijavljivanje, zaštita, koučing

UVODNE NAPOMENE

Ovaj svojevrsni prikaz izlaganja autora na Medjunarodnoj konferenciji, sažet i uprošćen radi lakšeg sagledavanja kompleksne problematike nasilja u porodici i izricanja hitnih mera prema Zakonu o sprečavanju nasilja u porodici, biće predstavljen rečima Zakona i rečima prakse, bez citiranja naučnih dela, ali sa navođenjem sopstvenih zapažanja iz svakodnevnog rada i obogaćen iskustvima stečenim u radu sa žrtvama- Žrtva i nasilnik imaju specifičnu povezanost, često se taj nasilan odnos ponovi između istih osoba i tada je izazov primene Zakona još veći. Krenimo u praktična zapažanja...

PODRŠKA ŽRTVAMA: IZAZOVI I PERSPEKTIVE SA ASPEKTA JAVNOG TUŽIOCA

Uloga javnog tužioca u prekrivičnom i krivičnom postupku potpuno je jasna i poznata. Njegova nova ovlašćenja otpočela su juna 2017.godine od kada je počeo da postupa po Zakonu o sprečavanju nasilja u porodici³²⁶. Blagovremena i adekvatna zaštita žrtve nasilja u porodici i svake vrste rodno zasnovanog nasilja, postala je zakonska obaveza javnog tužioca. Pojednostavljeno rečeno, javni tužilac

³²⁴ jasmina.krstenic@aepea.org.rs

³²⁵ odavic.zorica@gmail.com

³²⁶ „Službeni glasnik RS“ broj 94/2016, 10/2023

postupanjem po ovlašćenjima iz ovog zakona štiti žrtvu na čiju štetu još uvek nije izvršeno krivično delo. Celokupno postupanje javnog tužilaštva posle 1. juna 2017.godine kada je počeo da se primenjuje Zakon o sprečavanju nasilja u porodici dobilo je veoma važan profesionalni kvalitet, jer od tada javni tužilac novom ulogom odmah i efikasno štiti žrtve rodno zasnovanog nasilja. Ovaj prvi deo zaštite žrtve pre pokretanja krivičnog postupka ima cilj da započinje i na najbezazleniju najavu nasilja, da odmah zaustavi nasilje koje je počelo, da spreči da se nasilje ponovi. Baš tada žrtva oseća da je shvaćena i zaštićena. Da bi se postupalo delotvorno, brzo i efikasno, potrebna su znanja koja doprinose pravilnom vrednovanju procene policijskog službenika i osećaju za specifičan položaj žrtve u kojem se nalazi. Pokazaćemo iskustva stečena u radu Grupe za koordinaciju i saradnju i suočiti se sa izazovima na koje smo naišli i koje ćemo susresti u budućnosti.

Svaki profesionalac mora da bude dovoljno edukovan, svestan i osetljiv za problem žrtve i da shvati posebno stanje u kojem se nalazi i predloži i preduzme neophodne mere iz delokruga svoga rada da se žrtva zaštiti, da se svaka najava nasilja odmah spreči, a ukoliko je do nasilja došlo, da se spreči ponavljanje. Primetno je i statistički izveštaji pokazuju da se žrtva vraća svesno i voljno u sredinu koja je ugrožavajuća po nju smanjenih psihičkih, fizičkih i ekonomskih kapaciteta da se bori i izbori za sebe. Cilj je da se razume, pomogne, poduči i osnaži žrtva. Pojam žrtve je višeznačno kompleksan i individualni plan zaštite će ostvariti napore svih profesionalaca koji rade na svakom slučaju nasilja u porodici da primerom uspešne zaštite žrtve podstaknemo prijavljivanje nasilja u porodici kako bismo osnažili i žrtve bez trunke snage da pomognu sebi. Prijavimo i zaustavimo, anonimno, savesno, bez straha i po sebe i po žrtvu.

Cilj je da se razume, pomogne, poduči i osnaži žrtva. Pojam žrtve je višeznačno kompleksan i individualni plan zaštite će ostvariti napore svih profesionalaca koji rade na svakom slučaju nasilja u porodici da primerom uspešne zaštite žrtve podstaknemo prijavljivanje nasilja u porodici kako bismo osnažili i žrtve bez trunke snage da pomognu sebi. Prijavimo i zaustavimo, anonimno, savesno, bez straha i po sebe i po žrtvu. Primena Zakona o sprečavanju nasilja u porodici započinje prijavom nasilja u porodici anonimno, lično ili telefonom policijskoj stanici, javnom tužilaštvu ili organu starateljstva. Praksa pokazuje da su najteži slučajevi nasilja u porodici prijavljeni anonimno. Strah je ogroman na strani žrtve, ali i okoline koja se plaši tog nasilnika. Da bi se prevazišao, poštuje se anonimnost onog koji prijavljuje.

Zakon predviđa u članu 13. obavezu prijavljivanja poznatih slučajeva nasilja u porodici čak i svaku najavu nasilja. Prijava se podnosi javnom tužiocu ili policiji. „Državni i drugi organi, organizacije i ustanove obavezni su da neodložno prijave policiji ili javnom tužiocu svako saznanje o nasilju u porodici ili neposrednoj opasnosti od njega. Nadležni državni organi i centri za socijalni rad (čl. 8-11) dužni su da u okviru svojih redovnih poslova prepoznaju nasilje u porodici ili opasnost od njega. Prepoznavanje može da proizađe iz proučavanja prijave koju je bilo kome podnela žrtva nasilja, uočavanjem tragova fizičkog ili drugog nasilja na žrtvi i drugih okolnosti koje ukazuju na postojanje nasilja u porodici ili neposredne opasnosti od njega. Javni tužilac kome je prijavljeno nasilje ili neposredna opasnost od njega, dužan je da prijavu odmah prosledi policijskim službenicima, da bi oni o tome obavestili nadležnog policijskog službenika (član 14. stav 1).“³²⁷

U suprotnom je predviđena prekršajna odgovornost. Član 36. stav 2. Zakona predviđa da: “Novčanom kaznom od 50.000 dinara do 150.000 dinara kazniće se za prekršaj odgovorno lice u državnom i drugom organu, organizaciji i ustanovi koje policiji ili javnom tužiocu neodložno ne prijavi ili ne reaguje na prijavu ili opstruira prijavljivanje ili reagovanje na svako saznanje o nasilju u porodici ili neposrednoj opasnosti od njega (član 13. stav 2).“³²⁸

³²⁷ Član 13 Zakona o sprečavanju nasilja u porodici

³²⁸ Član 36. Zakona o sprečavanju nasilja u porodici

Citirane odredbe člana 13. Zakona o sprečavanju nasilja u porodici predviđaju obaveze navedenih državnih organa, drugih organa, organizacija i ustanova da svaku vest i saznanje o nasilju u porodici ili neposrednoj opasnosti od nasilja u porodici bez odlaganja prijave javnom tužiocu ili policiji. Dosadašnja praksa primene Zakona pokazala je da je neophodno konstantno podsećanje na obavezu prijavljivanja da teški slučajevi nasilja ne bi ostali neotkriveni. Važno je brzo dopreti do žrtve i pomoći joj.

PODRŠKA ŽRTVAMA: POSTUPANJE POLICIJSKOG SLUŽBENIKA

Policijski službenik je prema Zakonu o sprečavanju nasilja u porodici prvi stručnjak za oblast porodičnog i rodno zasnovanog nasilja koji je u kontaktu sa žrtvom ukoliko se događaj prijavljuje direktno policiji. Zbog momenta postupanja njegova odgovornost je ogromna i ima obavezu da sva stečena znanja iz ovih oblasti primeni na konkretni slučaj.

Pravilna procena rizika je ključna za dalji tok postupka, sankcionisanje mogućeg učinioca i zaštitu i osnaživanje žrtve. Rizik može da bude zamagljen različitim situacionim faktorima i uzrocima, ali mora da bude prepoznat kako bi nasilje bilo sprečeno. Zakon o sprečavanju nasilja u porodici predviđanjem dve vrste zaštitnih mera-privremeno udaljenje mogućeg učinioca iz stana i privremena zabrana mogućem učiniocu da prilazi i kontaktira sa žrtvom imaju široko dejstvo na odnose žrtve i mogućeg učinioca i blagovremenim izricanjem postižu svrhu zbog koje su primenjene u konkretnom slučaju. Izazovi su brojni i žrtva mora da ima poverenja u policijskog službenika koji će je saslušati pažljivo, sa potrebnom dozom razumevanja i podrške da istraje kada se konačno ohrabrila da prijavi nasilje.

PODRŠKA ŽRTVAMA: POSTUPANJE ORGANA STARATELJSTVA

Oснаživanje, pružanje psihološke i pravne pomoći, kao i finansijske pomoći jeste zadatak organa starateljstva, nadležnog prema mestu prebivališta žrtve. Stručni tim sastavljen od stručnjaka različitih struka nadležan je da postupa i rešava svaki slučaj nasilja u porodici i rodno zasnovanog nasilja.

Žrtve su u strahu, bez doma, bez sredstava za život, sopstveni i dečiji, i mogućnost smeštaja u sigurne kuće, „socijalne stanove“ i davanje određene finansijske pomoći jesu preduslov za početak dugog puta osnaživanja i ohrabrivanja žrtve.

POMOĆ ŽENAMA ŽRTVAMA NASILJA KROZ LEKOVITI KOUČING I LOGOTERAPIJU

Koučing ima ulogu da osnaži i podrži klijenta a logoterapija pomaže klijentu da pronade smisao u životu. I koučing i logoterapija mogu da pomognu žrtvi da dobije pomoć kako bih usmerila svoj život na bolje. Koučing pomaže žrtvi da se posveti sebi i napreduje u životu, pruža alate i tehnike koji mogu da definišu probleme, pronade rešenja i postavi korake ka ostvarenju ciljeva. Logoterapija pomaže osobi da prepozna, dosegne i ostvari smisao u životu.

Žrtva nasilja treba da dobije razumevanje i podršku a pre toga treba da stekne poverenje u osobu koja joj pruža pomoć kako bi bila otvorena za saradnju i pomoć. Poverenje dolazi od glagola verovati. Poverenje počinje u našem unutrašnjem osećaju, u našoj percepciju i stavovima. Poverenje uključuje na prvom mestu osećaj smirenosti i sigurnosti. Iskrenost i transparentnost zajedno sa otvorenosću da se razume pozicija žrtve su preduslovi za građenje poverenja. Kada smo zadobili poverenje tek tada možemo da krenemo u proces pružanja pomoći. Kroz razgovor prepoznati šta je potrebno žrtvi, koja tehnika će joj pomoći da se osnaži i krene dalje.

LEKOVITI KOUČING

Uglavnom kod žrtve nasilja postoji strah da će ispovedanjem ugroziti sopstvenu bezbednost, zatim osećaj sramote i poniženja, misli da je zaslužila to što joj se dešava i da joj niko ne može pomoći, zatim neznanje i nerazumevanje veze između stresa i zdravstvenih posledica...Žrtva treba da podeli svoju intimu sa nepoznatim ljudima. Kroz lekoviti koučing može se pomoći žrtvi da unapredi komunikaciju, da postane asertivnija, kako da prepozna zdrave i nezdrave emocije, šta može da uradi

na razvoju svoje ličnosti. Bol mora da se preboli da bismo nastavili da živimo u zdravlju. Um i telo su jedno i nemoguće ih je razdvojiti. Lekoviti koučing pomaže u jačanju i tela i duha.

Lekoviti koučing pomaže ljudima da ostvare pozitivne promene u njihovim životima. Ove promene mogu biti u oblasti zdravlja, međuljudskih odnosa, finansija, emocija, duhovnosti...Koučing ima ulogu pokretačke snage koja oslobađa ljudski potencijal za stvaranje novih i kreativnih ideja, modela i ponašanja koji vode do uspeha. Cilj koučinga je razvoj osobe, tj. kontinuirani proces rasta i učenja, lični i profesionalni razvoj pojedinca³²⁹.

Koučing metodologija se sastoji iz dve dimenzije:

Lične transformacije – kouč pomaže klijentu da se okrene od problema ka široj slici i otkrije šta je njemu suštinski važno. Postignuća – da pronade načine, odnosno akcione korake koji će mu pomoći da ostvari ono što želi. Koučing nije ekvivalent psihoterapiji, iako procesno mogu biti vrlo slični. Dok se psihoterapija uglavnom fokusira na probleme u prošlosti i podržava klijenta da pronade pitanje zašto sam takav kakav jesam ili imam određeni obrazac ponašanja, koučing je usmeren u potpunosti ka budućnosti i ima za cilj da podrži klijenta da se pomeri od problema i onoga što ne želi, ka široj slici i onome što želi da postigne.“ Budućnost ulazi u nas da bi se u nama promenila, daleko pre nego što se dogodi“, Rajner Marija Rilke.³³⁰

Prvi korak u radu sa klijentima jeste postavljanje ciljeva. Definišemo sadašnje stanje i gde klijent želi da se nalazi – željena realnost. Realnost može biti unutrašnja ali može biti i spoljašnja, mi živimo u spoljašnjoj realnosti. Neretko mi ljudi kažu: „Ja ne znam šta želim. Uopšte ne mogu da zamislim svoj život za pet a kamoli deset godina“. Svako od nas ima neke svoje ciljeve koje nije uspeo da ostvari. Često zato što ciljevi nisu dobro postavljeni – definisani i programirani. Zato prva faza jeste postavljanje i programiranje realnih ciljeva.

Sledeća faza je prepoznavanje unutrašnjih prepreka. Većina ciljeva ne bude nikada ostvarena. Ljudi uglavnom ne poznaju dovoljno sebe i svoje unutrašnje prepreke. Zbog toga u ovoj fazi radimo na tome da uklonimo maglu da bi čovek mogao bolje da se sagleda, analizira, razume, da bi mogao da izađe iz te svoje unutrašnje blokade. Često ljudi ne ostvaruju ciljeve zato što nikako da krenu, stalno odlaganje je tu kao sabotirajući faktor. U korenu reči odlaganje je laganje. Dok drugi krenu ali nemaju dovoljno istrajnosti.

Koliko nam je jaka i zdrava psiha, emocionalno biće, telo i duh, toliko dobro možemo da obrađujemo životna iskustva. Lekoviti koučing nam pomaže u jačanju tela i duha. Telo ima tendenciju da prerađuje sve one naše misli i emocije koje nismo proživeli već smo ih potisnuli i gurnuli u nesvesno. Kad se pravimo da je sve u redu a nije, kad šaljemo lažnu sliku svog života sebi i/ili drugima, naše telo će kroz simptome govoriti istinu. Ako hoćete da pomognete sebi i svom telu u preradi životnih iskustava i time omogućiti sebi bolje zdravlje morate kroz razgovor ispoljiti svoje emocije kao što su tuga, bes, ljutnja, sramota, kajanje...Reči imaju energiju i moć da pomognu, da izleće, da sputaju, da uvrede, da ponize i da pokore. Kao što je rekao naš patrijarh Pavle³³¹ "I kada dođe do rasprave, neka su vam reči blage a dokazi jaki. A ja, iz iskustva znam da su reči jače uvek, kada su dokazi slabi“.

³²⁹ Todorović, L. Čarobna ogledala, 2015

³³⁰ Rajner Marija Rilke, (nem. René Karl Wilhelm Johann Josef Maria Rilke; Prag, 4. decembar 1875 — Valmont, 29. decembar 1926), poznatiji kao Rajner Marija Rilke (nem. Rainer Maria Rilke), bio je austrijski pesnik. Široko je prepoznat kao jedan od lirski najintenzivnijih pesnika na nemačkom jeziku. On je pisao stihove i veoma lirsku prozu. Nekoliko kritičara je Rilkeovo delo opisalo kao svojstveno „mistično“.

³³¹ Patrijarh srpski Pavle, (svetovno ime Gojko Stojčević, Kućanci, 11 septembar 1914 – Beograd, 15. novembar 2009) bio je 44. vrhovni poglavar Srpske pravoslavne crkve od 1990. do 2009. godine. Njegovo puno ime i titula glasil su Njegova svetost arhiepiskop pečki, mitropolit beogradsko-karlovački i patrijarh srpski gospodin Pavle.

LOGOTERAPIJA

Logoterapija je psihoterapijski modalitet, tvorac logoterapije je Viktor Frankl³³², lekar, neurolog i psihijatar iz Beča. Čovek koji je preživeo četiri koncentraciona logora u Drugom svetskom ratu, izgubio skoro sve članove svoje porodice i prijatelje. Često kada govorim o logoterapiji kažem ljudima: „Zamislite da ste preživeli pakao logora, a onda se vratili kući gde više nema nikog koga ste poznavali, nema više vaših roditelja, brata, sestre, kumova, prijatelja.. Ne znate u prvom trenutku ni šta im se dogodilo, a možda nikada nećete ni saznati. Njih više nema“. To je doživeo Viktor Frankl i u toj i tolikoj patnji uspeo da nađe smisao. Frankl je utvrdio da je Volja za smislom naš osnovni pokretač. Zato se logoterapija često naziva „Lečenje smislom“.

Prema Franklu, najdublja pokretačka snaga čoveku je potrebna da osmisli svoj život. Ta potreba proizilazi iz naše duhovne dimenzije, iz naše slobode. Mi se kao slobodna bića odlučujemo i pravimo izbore u svakoj situaciji. Uprkos nagonima, dobrim ili lošim modelima ponašanja u detinjstvu, čovek se odlučuje svojom slobodnom voljom. Znači, čovek ima zadnju reč.

Logoterapija vraća čoveku dostojanstvo u svakoj, pa i u onoj najtežoj situaciji. Čoveka ne može da ispuni ili usreći situacija u kojoj samo zadovoljava svoje potrebe za uživanjem. Ne mogu ga ispuniti ni situacije u kojima dominira nad drugim ljudima i tako zadovoljava potrebu za moći. Potreba da se prepozna smisao svake situacije, svakog događaja koji nas zadesi, pokreće nas u pravcu blagostanja i mira sa sobom i drugima.

Smisao se može otkriti na tri načina:

1. Kroz stvaranje, preduzimanje akcije, rad, angažovanje i kreativno izražavanje,
2. Kroz doživljavanje onoga što osoba smatra vrednim, iskustvo i kontakt sa sadržajima i okolinom,
3. Ukoliko su uslovi stresni ili nepromenljivi, čovek patnji koju doživljava može dati značenje, značenje zbog koga može iskreno da veruje da je proživljena patnja značajno iskustvo, da i pored i posle nje, život ima smisla.

Logoterapija pomaže da se smanji ili oslobodi anksioznost, oslobodi strahova i trauma, pronađe smisao i motivacija, poboljša opšte zadovoljstvo i blagostanje. Logoterapeut je osoba obrazovana u psihoterapijskom modalitetu logoterapija, koji će vam pomoći da raspletete gustu paučinu besmisla. Ohrabriće vas da pronađete smisao svoje patnje i da iz patnje izađete celovitiji i mudriji. To se postiže zahvaljujući dragocenim tehnikama i metodama koje je razvio Viktor Frankl³³³.

Biti slomljen ne znači biti uništen. Biti slomljen znači da imaš mogućnost da sastaviš boljeg sebe. Postoje ljudi koji imaju znanje i veština da nam pomognu u tome. Nema tog sredstva, nema tog medikamenta, ni metode koja osobi može pomoći u prevazilaženju teškoća i unutrašnjih problema, kao spoznaja da život ima smisla. Spoznaja svog životnog zadatka daje snažan psihoterapijski i psihohigijenski efekat.“ Smisao se ne može dati, on se može otkriti“, Viktor Frankl. Čovek ima slobodnu volju da bira, da osmisli, da izabere put kojim će njegov život ići. Često nam je potrebna pomoć da bismo napravili korake u životu. Kroz logoterapiju i koučing možemo izgraditi harmonične odnose sa sobom i drugima. Možemo ostvariti željene ciljeve i naći smisao u životu.

³³² Nečujan vapaj za smislom, Viktor Frankl, Vulkan izdavaštvo, 2013.

³³³ Logosvizija, srpsko udruženje za logoterapiju.

ZAKLJUČAK

Svet bez nasilja je ideal, nadamo se dostižan. Potrebna je spoznaja, prepoznavanje rizika i zaštita žrtve. Statistika pokazuje da su najbrojnije žrtve nasilja žene. Razlozi za takav podatak su različiti i brojni. Samo razumevanje pojave nasilja, položaja i ranjivosti žrtve pomoći će nam svima da izađemo i pomognemo žrtvama da izađu iz kruga nasilja, da ne budu začarane i očarane nasilnikom i lažnim obećanjima. Društvo samo može da da obećanje da će sve biti u redu i težinu tog obećanja svi mi nosimo i podnosimo. Razmatramo slučajeve „nezdravih porodica“, jer porodica je „društvena zajednica koju uspostavlja priroda“³³⁴, težimo prirodi i sve što nije prirodno, nije normalno, neprihvatljivo je ljudskom rodu. U porodici „...nastaju, postaju i opstaju ljudi“³³⁵, našem društvu potrebna je porodica koja je harmonična u svakom smislu, jer kao okosnica društva, garant je produžetku ljudskog roda i održanju sveta.

LITERATURA

1. Frankl, V.E. (2014). Nečujan vapaj za smislom, Beograd: Ružičasti plamen.
2. Milić, A. (2001). Sociologija porodice: kritika i izazovi. Čigoja štampa
3. Todorović, L. (2015). Čarobna ogledala, Beograd: Leo commerc.
4. Logosvizija, srpsko udruženje za logoterapiju.
5. Zakon o sprečavanju nasilja u porodici („Službeni glasnik RS“, broj 94/2016, 10/2023)

VIOLENCE AGAINST WOMEN-HOW TO REPORT, PROTECT AND HELP WITHIN THE FRAMEWORK OF MULTISECTORAL COOPERATION

Abstract: In modern era full of challenges, woman who took over numerous tasks at work and in the family, unfortunately, she gets the role of victim which she does not want. Woman experiences domestic violence from the family member or emotional partner, no matter if he is present or former. It is important that woman reports what she have had experienced in order to move the institutional protection system, and each woman gets adequate protection and useful help .the importance of understanding each case and complexity and difficulty of position of each woman who at the glance of the moment, suddenly, even if she does not understand the reasons of violent man became a victim, is a primary aim of each police officer, public prosecutor, social worker. All professionals take measures from their legal area. They take measures in time and adequately to the situation and endangered woman. Additional component in the procedure of leaving the circle of violence is, conditionally said, modern technique of healing couching. The victim of violence should get understanding and support, and before that, victim must have confidence in person who gives victim help in order to become open for cooperation and help. Through healing couching we can help victim to improve communication, to become more assertive, to recognize healthy and unhealthy emotions, what can do about personal development. The pain must be overcome if we want to live in health. Mind and body are one and it is impossible to separate them. Healing couching helps to strengthen body and mind. Cooperation of all professionals and their synergistic action will help woman to be empowered to go out from threatening environment and accept the offered help and protection. Self-Knowledge of newly acquired and unwanted status must not be discouraging, because system can and must help a woman.

Key words: woman, victim, reporting, protection, couching

³³⁴ Milić, A. Sociologija porodice: kritika i izazovi, 2001

³³⁵ Milić, A. Sociologija porodice: kritika i izazovi, 2001